alta sapientes. sed humilib; con
sentientes: nolite esse prudentes
apud uosmetipsos. nulli malum
p malo reddentes. puidentes bo
na. ñ tantũ corã deo. sed etiã corã
omĩb; hominib;. si fieri potest qđ
ex uob est cum omĩb; hominibus.
pacẽ habentes. ñ uosmetipsos de
fendentes carissimi: sed date locũ
ire. Scriptũ est eñi. Michi uin
dictã: ego retribuã dicit dñs.
Sed si esurierit inimicus tuus
ciba illum. Si sitit: potũ da illi.
hoc eñi faciens: carbones ignis
congeres sup caput eius. Noli
uinci á malo: sed uince in bono
malum. xiii. c

xliii Omnis anima potestatib; sub
limiorib; subdita sit. Non est eñi
potestas nisi á deo. Que autẽ sť:
á deo ordinata sunt. Itaq; qui
resistit potestati: dei ordinatio
ni resistit. Qui autẽ resistunt: ip
si sibi dãpnationẽ acqrunt. Nã
pncipes non sť timori boni opis:
sed mali. Vis autẽ non timere
potestatẽ? Bonũ fac: et habe
bis laudẽ ex illa. Dei eñi mini
ster est tibi in bonũ. Si autẽ ma
le feceris: time. Non eñi sine cau
sa gladiũ portat. Dei eñi mini
ster est: uindex in iram ei qui
malũ agit. Ideo necessitate sub
diti estote: ñ solũ pter irã sed
pter conscientiã. Ideo eñi et
tributa prestatis.

xliiii Ministri eñi dei sunt: in hoc
ipsum seruientes. Reddite om
nibus debita. Cui tributũ tributũ.
cui uectigal uectigal. cui timorẽ
timorẽ: cui honorẽ honorẽ. Ne
mini quicquã debeatis: nisi ut in
uicẽ diligatis. Qui eñi diligit pxi
mũ: legẽ impleuit. Nam ñ adulte
rabis. non occides. non furaberis.
ñ falsum testimoniũ dices. ñ con
cupisces. et si qđ est aliud manda
tũ. in hoc uerbo instauratur: di
liges pximũ tuũ sicut te ipsum.
Dilectio pximi: malũ non opatur.
Plenitudo ergo legis: est dilectio.

xlv Et hoc scientes tempus.
quia hora est iam nos de somno
surgere: nunc eñi ppior est nrã
salus. quã cum credidimus. nox
precessit. dies autẽ appropinqua
uit: abiciamus ergo opa tenebra
rũ. et induamur arma lucis. Si
cut in die: honeste ambulemus.
Non in comessationib; et ebrie
tatib;. ñ in cubilib; et inpudi
ciciis. ñ in contentione et emu
latione: sed induimini dñm
ihm xpm. et carnis curã ne fece
ritis in desideriis. c xiiii.

xlvi Infirmũ autẽ in fide assumite:
non in disceptationib; cogitatio
nũ. Alius autẽ credit manduca
re se omnia. Qui autẽ infirmus
est: olus manducet. Is qui man
ducat ñ manducantẽ non sper
nat: et qui ñ manducat. mandu
cantẽ non iudicet. Deus eñi illũ
assũpsit. Tu quis es qui iudices
alienum seruum? Suo dño stat
aut cadit. Stabit autẽ. Potens

est eñ deus statuere illũ. Nam ali⁹
iudicat diem inter diem: alius
autẽ iudicat omnẽ diẽ. Vnusqisq;
q; in suo sensu abundet. Qui sa
pit diem: dño sapit. Et qui man
ducat: dño manducat. et grãs a
git deo. Et qui ñ manducat. dño
non manducat: et grãs agit deo.
xlvii Nemo eñ nr̃m sibi uiuit:
et nemo sibi morit̃. Siue eñ ui
uimus. dño uiuimus: siue mo
rimur dño morim̃. Siue eñ ui
uimus siue morimur dñi sum⁹.
xlviii In hoc eñ xp̄c mortuus est
et resurrexit: ut et mortuorũ
et uiuorũ dñetur. Tu autẽ qd
iudicas frẽm tuũ? Aut tu q̃re
spnis frẽm tuũ? Omnes eñ sta
bimus ante tribunal dei. Scp
tum est eñ. Viuo ego dicit dñs:
qm̃ michi flectet omne genu.
et omnis lingua confitebitur
deo. Itaq; unusqisq; nr̃m: pro se
rationẽ reddet deo. Non ergo
ampli⁹ inuicẽ iudicem⁹. sed hoc
iudicate magis. ne ponatis of
fendiculũ frĩ uel scandalum.
xlix Scio et confido in dño
ihu quia nichil commune p ipsũ:
nisi ei qui existimat qd commu
ne esse illi commune est.
l Si eñ ppter cibũ frater tuus
contristatur: iam ñ scdm cari
tatẽ ambulas. Noli cibo tuo
illũ pdere: p quo xp̄c mortu
us est. Non ergo blasphemet̃
bonũ nr̃m. Non est regnum
dei esca et potus: sed iusticia
et pax et gaudium in spũ scõ.
Qui eñ in hoc seruit xp̄o: placet dõ.
et pbatus est hominib;. Itaq; quę
pacis sunt sectem̃: et quę ędifica
tionis sũt inuicem. Noli ppter escã
destruere opus dei. Omĩa quidẽ
munda sunt: sed malũ est ho
mini qui p offendiculũ mandu
cat. Bonum ẽ non manducare
carnẽ et ñ bibere uinũ: neq;
in quo frater tuus offendit aut
scandalizatur. aut infirmatur.
Tu fidem habes penes temetipsũ:
habe corã deo. Beatus qui ñ iudi
cat semetipsum: in eo qd probat.
Qui autẽ discernit. si manduca
uerit dampnatus est: qa ñ ex fi
de. Omne autẽ qd non est ex
fide: peccatũ est. Debemus au C xli
tẽ nos firmiores. inbecillitates
infirmorũ sustinere: et non no
bis placere. Vnusqisq; nr̃m pxi
mo suo placeat in bonũ: ad ędi
ficationẽ. Et eñ xp̄c non sibi pla
cuit: sed sicut scriptũ est. inppe
ria inpperantiũ tibi ceciderunt
sup me.
li Quęcũq; scripta sunt. ad nr̃am
doctrinã scp̄ta sunt: ut p patien
tiam et consolationẽ scripturarũ
spem habeamus. Ds autẽ patientię
et solatij det uob idipsum sape in
alterutrũ scdm ihm xp̄m: ut una
nimes uno ore honorificetis dm̃
et patrẽ dñi nr̃i ihu xp̄i. Propt̃
qd suscipite inuicẽ: sicut et xp̄c
suscepit uos in honorẽ dei. Dico
eñ xp̄m ihm ministrũ fuisse cir
cumcisionis ppter ueritatẽ dei
ad confirmandas pmissiones.

patrum: gentes autem super misericordia ho
norare deum sicut scriptum est. Prop
ter hoc confitebor tibi in gentibus
domine: et nomini tuo cantabo.
Et iterum dicit. Letamini gentes
cum plebe eius. Et iterum. Laudate
omnes gentes dominum: et magnificate
eum omnes populi. Et rursus ysai
as ait. Erit radix iesse. et qui ex
urget regere gentes: in eo gen
tes sperabunt. Deus autem spei reple
at uos omni gaudio et pace in
credendo: ut abundetis in spe
et uirtute spiritus sancti. Certus sum au
tem fratres mei et ego ipse de uobis.
quoniam et ipsi pleni estis dilectione.
repleti omni scientia: ita ut pos
setis alterutrum monere. Audacius
autem scripsi uobis fratres ex parte tam
quam in memoriam uos reducens:
propter gratiam que data est michi
a deo. ut sim minister christi ihesu in
gentibus sanctificans euangelium dei:
ut fiat oblatio gentium accep
ta et sanctificata in spiritu sancto. Habeo
igitur gloriam in christo ihesu ad deum.
non enim audeo aliquid loqui eorum
que per me non efficit christus in obedi
entiam gentium uerbo et factis.
in uirtute signorum et prodigiorum
in uirtute spiritus sancti: ita ut ab ie
rusalem per circuitum usque ad ylli
ricum repleuerim euangelium christi.
Sic autem hoc predicaui euange
lium. non ubi nominatus est christus. ne
super alienum fundamentum edifi
carem: sed sicut scriptum est. quibus
non est annuntiatum de eo uide
bunt. et qui non audierunt intel
ligent. Propter quod et impediebar
plurimum uenire ad uos. Nunc
uero ulterius locum non habens in
his regionibus: cupiditatem autem
habens ueniendi ad uos ex mul
tis iam precedentibus annis: cum
in hispaniam proficisci cepero. spero
quod preteriens uideam uos. et a
uobis deducar illuc. si uobis pri
mum ex parte fruitus fuero. Nunc
igitur proficiscar ierusalem ministrare
sanctis. Probauerunt enim macedo
nia et achaia collationem aliquam
facere in pauperes sanctorum: qui sunt ieru
salem. Placuit enim eis: et debi
tores sunt eorum. Nam si spiritualium
eorum participes facti sunt genti
les: debent et in carnalibus mi
nistrare eis. Hoc igitur cum con
summauero et adsignauero eis
fructum hunc: proficiscar per uos
in hispaniam. Scio autem: quoniam
ueniens ad uos. in abundan
tia benedictionis christi ueniam.
Obsecro igitur uos fratres per dominum no
strum ihesum christum. et per caritatem
spiritus sancti. ut adiuuetis me in ora
tionibus ad deum. ut liberer ab in
fidelibus qui sunt in iudea. et
obsequii mei oblatio accepta
fiat in ierosolima sanctis: ut ue
niam ad uos in gaudio per uolun
tatem dei. et refrigerer uobis
cum. Deus autem pacis sit
cum omnibus uobis amen. Commen c. xvi
do autem uobis phebem sororem
nostram. que est in ministerio
ecclesie que est in cenchris:
ut eam suscipiatis in domino

digne sanctis. et assistatis ei in quocū
q; negotio uestri indiguerit. Etenim
ipsa quoq; assistit multis: et michi
ipsi. Salutate priscā et aquilā ad
iutores meos in xpo ihu: qui pro anima
mea suas ceruices supposuerunt. quib;
n̄ solus ego grās ago. sed et cunctę
ecclię gentium. et domesticā eorū
ecclīam. Salutate ephenetū dile
ctū michi: qui est primitiuus asię
in xpo. Salutate mariā: que mul
tū laborauit in uob. Salutate an
dronicū et iuliam cognatos et cō
captiuos meos: qui sunt nobiles
in aplīs. qui et ante me fuerunt
in xpo. Salutate ampliatū dile
ctissimū michi in dno. Salutate
urbanū adiutorē nrm in xpo:
et stachin dilectū meū. Saluta
te appellen probum in xpo. Salu
tate eos qui sunt ex aristoboli
domo. Salutate herodionē co
gnatū meū. Salutate eos qui sunt
ex narcissi domo: qui sunt in
dno. Salutate tryfenā. et tryfo
sam: que laborant in dno. Sa
lutate psidam carissimā: que
multū laborauit in dno. Salu
tate rufum electū in dno: et ma
trē eius et meā. Salutate asyn
cretū. flegontā. hermen. patro
bam. hermam: et qui cū eis sunt
frs. Salutate filologū et iuliam.
nereū et sororē eius. et olimpia
dem: et omīs qui cum eis sunt
scōs. Salutate inuicē in osculo
scō. Salutant uos omīs ecclię xpi.
Rogo autē uos frs ut obser
uetis eos qui dissensiones et offē
dicula preter doctrinā quā uos
didicistis faciunt: et declinate ab
illis. Huiusmodi enī xpo dno nro
n̄ seruiunt sed suo uentri: et per
dulces sermones et benedictiones
seducunt corda innocentiū. Urā
enī obedientia in omī loco diuul
gata est. Gaudeo igitur in uob: sed
uolo uos sapientes esse in bono. et
simplices in malo. Deus autē pa
cis: conterat sathanan. sub pe
dib; urīs uelociter. Grā dni nri
ihu xpi uobiscū. Salutat uos ti
motheus adiutor mīs et lucas et
iasón. et sosipater cognati mei.
Saluto uos ego terci: qui scripsi
eplam in dno. Salutat uos gai
hospes mīs: et uniuerse ecclię.
Salutat uos erastus arcari ciuita
tis: et quartus frater. Grā dni nri
ihu xpi: cum omib; uob amē. Ei
autē qui potens est uos confirma
re iuxta euangelium meū et pre
dicationē ihu xpi. secdm reuela
tionē misterij temporib; eternis
taciti. qd nunc patefactū est per
scripturas pphetarum secdm precep
tum eterni dei ad obeditionem.
fidei in cunctis gentib; cogniti so
li sapienti deo per ihm xpm: honor
et gloria in scla sclorum amen.
Expl epla ad romanos. hīt uer
sus .ī. dcccxi.

Incipiunt capitula.

De aplo ad unitatē corinthios cōponente. i
De contentione corinthiorum. ii
De uerbo crucis qd stultitia sit pereuntib; — saluis uero futuris uirtus sit dei. iii
De pditione sapientię sclī. iiii

v De deo eligente stultitiã isti? sc̃li. et infirma
et ignobilia ut confundat sapientes. ut et
qui gl̃atur in dño gl̃etur.

vi De sapientia mundi et sapientia dei.

vii De bonis futuris q̃ non dũ sc̃ cuiq; reuelata.

viij De spũ omnia scrutante. ꝓ hominib;.

ix De spũ dei et mundi isti? spũ. et de spũalib;

x De spũalib; hominib; et animalib;.

xi De spiritalib; et carnalib;. et de aplõ lac
corinthijs ꝓpinante.

xij De ędificio cultuq; doctrinę et de ędifica-
tionib; et de doctrinib;. et mercedib; opanti-
um. ut si cui? opatio arserit detrimento.

xiij De sc̃is qđ templũ sint dei.

xiiij De sc̃is qđ alter sapientes esse ñ possunt
nisi stulti sc̃lo fuerint. et de sapientib; se-
culi qđ ubi se existimant sape stultissi-
mi deprehendantur.

xv De inani iactantia gl̃ante in homine et
qđ sc̃is tã presentia quã futura sint di-
uinitus attributa.

xvi De contemptu existimationis humanę et de-
siderio laudis futurę cũ deo.

xvii De uana gl̃ia

xviij De aplis mundo huic et angl̃is et homini-
bus spectaculũ factis. et om̃ib; eorũ passio-
nib;. et quę manibus fuerunt opati.

xix De aplõ in dño xpõ ꝑ euangliũm corinthi-
os generante. et de sc̃is qđ aplõs debeant
imitari. ꝓ disciplinã.

xx De aplõ monente corinthios. et qđ non
in sermone sed in uirtute ẽ regnũ dei.

xxi De fornicatione facta inter corinthios.

xxii De traditione fornicatoris sathanę.

xxiij De contagione et pascha.

xxiiij De separatione sc̃orum a pretereuntibus-

xxv De fr̃ib; disceptantib; qđ a fr̃ib; debeant.
et qđ sc̃i mundũ et anglõs iudicabunt.

xxvi De sc̃is qđ iniuriã facere ñ debeant. et
tolerare. ꝓ toris; qđ mẽbra meretricis sint.

De iniustis qđ regnũ di ñ possidebunt. et qđ xxvij
om̃ia peccata baptismi gl̃ia diluantur.

De pudicicia et resurrectione. xxviij

De sc̃is qđ membra sint dñi. et de fornica- xxix

De magnitudine criminis fornicationis. xxx
et qđ sc̃i sui ñ sint. sed precio sanguinis dñi cõparati.

De coniugib; et mutua corpoꝝ potestate. xxxi

De apli continentia. et diuersitate donoꝝ dei. xxxij

De felicitate contentionę. et meli? esse nube- xxxiij
quã uri. ꝓ habentib;.

De coniugib; non separandis. xxxiiij

De uiris ac mulierib; coniuges infideles- xxxv

De unoquoq; ut sic ꝑmaneat quẽadmodũ xxxvi
est uocatus. ꝓ seruum.

De uirginib; et uiduis et contemptu pre- xxxvij

De nuptijs iteratis. xxxviij

De sacrificatis simulacro. xxxix

De paulo se apl̃m esse corinthijs protestante. xl
et de ceteris aplis circũducentib; feminas.

De aplõ om̃ib; bonis se ꝑ om̃ia comparante. xli

De comparatione in stadio currentium. xlij

De aplõ corpus suũ cedente. et seruituti xliij
subdente.

De baptismo iudeorũ in mari rubro. et xliiij.
spiritali esca et potu. et ꝓstratione pluri-
morũ in deserto.

De figuris quę iudeis acciderunt ad correp- xlv
tionẽ nr̃ãm.

De ꝑiculo nimię confidentię. xlvi

De dño ꝑtegente famulos suos. xlvij

De benedictione panis et calicis. xlviij

De his quę idolis sacrificantur qđ demo- xlix
nijs immolant. et qđ omnia licent. sed ñ
omnia expediunt. ꝓ macello uendunt.

De libertate manducandi om̃ia quę in ma- lx

De conuiuijs gentium ꝓfanis. lxi

De aplõ om̃ib; bonis placente ꝑ om̃ia. lxij

De eo qđ sc̃i semꝑ apl̃m debeant imitari. lxiij

et de corinthiis apli traditione tenentib;.

lxiiii De dño qd uirorũ omnium caput est et uir mulieris xpi uero ds.

lxv De omi uiro orante et femina aut pphante n̄ uelato capite ul uelato.

lxvi De communi conuiuio et heresibus.

lxvii De traditione dñi. et scificatione panis et calicis.

lxviii De accipientib; eucaristiam indigne.

lxix De expectatione inuicem in cõmuni conuiuio.

lxx De spiritalib' et diuisionib' donorũ et comparatione corporis atq; membrorũ. et omnium credentiũ et diuersis conditionib' unitatis.

lxxi De excellentia caritatis et destructione pphię atq; linguarũ omnium. de eo qd ex parte non erit cũ id qd pfectũ fuerit declarabitur.

lxxii De eminentia pphię et linguis loquentibus.

lxxiii De pphantibus.

lxxiiii De silentio mulierũ in ecclia.

lxxv De resurrectione et fine.

lxxvi De collectis quę in scõs fiunt.

lxxvii De apollo.

lxxviii De aplo exhortante corinthios.

lxxix De domo stephane. ∫ pauli.

lxxx De stephane et fortunati et achaici psentia.

lxxxi De ecclesiis asię et aquila et priscilla hospitibus

lxxxii De aplo anatematizante eos q n̄ credunt in dñm ihm.

Expliciunt capla in epla ad corinthios prima.

Incipit argumentum.

Corinthii sunt achaici: et hi similiter ab aplis audierunt uerbũ ueritatis. et subuersi st̃ multifarię a falsis aplis. qdam a philosophię uerbosa eloquentia. alii a secta legis iudaicę inducti. Hos reuocat apls ad uerã et euangelicã sapientiã: scribens eis ab epheso p timotheũ discipulum suũ. EXPLICIT ARGUMENTUM.

Incipit epla ad corinthios prima.

PAULUS uocatus apls xpi ihu per uoluntatẽ dei et sostenes frater: ecclię dei quę est corinthi. scificatis in xpo ihu uocatis scis cum omnib; qui inuocant nomen dñi nri ihu xpi in omni loco ipsorũ et nro. Grã uob et pax a deo patre nro. et dño ihu xpo. Grãs ago deo meo semp pro uobis in grã dei quę data est uobis in xpo ihu: quia in omnib; diuites facti estis in illo. in omi uerbo et in omni scientia. sicut testimoniũ xpi confirmatũ est in uob. ita ut nichil uob desit in ulla grã. expectantib' reuelationẽ dñi nri ihu xpi. qui et confirmabit uos usq; ad finẽ sine crimine. in die aduentus dñi nri ihu xpi. Fidelis ds p quẽ uocati estis in societatẽ filii eius ihu xpi dñi nostri. F. i.

Obsecro autẽ uos frs p nomen dñi nri ihu xpi: ut id ipsum dicatis omnes. et n̄ sint in uob scismata. Sitis autẽ pfecti in eodẽ sensu: et in eadem scientia. F. ii.

Significatũ est eñ michi de uobis fratres mei ab his qui sunt cloes: qa contentiones sint inter uos. Hoc autẽ dico: qd unusqsq; urm dicit. Ego quidem sum F. iii.

Pauli. ego autē apollo. ego uero ce
phe. ego autē xpi. Diuisus est xps.
Num quid paulus crucifixus est p
uob. Aut innomine pauli bapti
zati estis.
F iiii Gratias ago deo meo qđ neminē ue
strum baptizaui nisi crispum et
gaium. ne q̄s dicat qđ in nomine
meo baptizati estis. Baptizaui au
tē et stephane domū. Ceterum
nescio si quē aliū ur̄m baptizaue
rim. Non enī misit me xps bapti
zare sed euangelizare. non in sapi
entia uerbi. ut n̄ euacuet crux
xpi. Verbū enī crucis p̄eunti b; qui
dem stulticia est. his qui autē sal
ui fiunt id est nob. uirtus dei est.
F v Scriptū est enī. Perdā sapi
entiā sapientiū. et prudentiā pru
dentiū rep̄babo. Vbi sapiens. ubi
scriba. ubi inquisitor hui' s̄cli.
Nonne stultā fecit ds sapientiam
hui' mundi. Nam quia in dei sa
pientia. n̄ cognouit mundus p̄
sapientiā dm̄. placuit deo per
stulticiā predicationis saluos face
re credentes. qm̄ et iudei signa pe
tunt et greci sapientiā querunt.
Nos autē predicam' xpm̄ crucifi
xum. iudeis quidē scandalum.
gentib; autē stulticiā. ipsis autē
uocatis iudeis atq; grecis xpm̄ dei
uirtutē et dei sapientiā. q̄a quod
stultū est dei sapientius est homi
nib;. et qđ infirmū est dei fortius
est hominibus.
F vi Uidete enī uocationē ur̄am fr̄s.
quia n̄ multi sapientes s̄cdm car
nem. non multi potentes. non
multi nobiles. sed que stulta st̄ mun
di elegit ds ut confundat sapientes.
et infirma mundi elegit ds ut con
fundat sapientes. et infirma mū
di elegit ds ut confundat fortia.
et ignobilia mundi et contēpti
bilia elegit ds. et ea que non st̄.
ut ea que st̄ destrueret. ut n̄ glo
rietur omnis caro in conspectu ei'.
Ex ipso autē uos estis in xpo ihu
qui factus est sapientia nobis a
deo et iusticia et s̄cificatio et re
demptio. ut quēadmodū sc̄ptū
est qui gl̄atur in dn̄o gl̄etur.
Et ego cū uenissem ad uos fr̄s. ue F vii
ni n̄ in sublimitate sermonis aut
sapientie. annuntians uob testi
moniū xpi. Non enī iudicaui sci
re me aliquid inter uos nisi xpm̄
ihm̄ et hunc crucifixum. Et ego
in infirmitate et timore et tremo
re multo fui apud uos. et sermo
m̄s et predicatio mea n̄ in p̄sua
sibilibus humane sapientie uer
bis. sed in ostensione sp̄s et uirtu
tis. ut fides ur̄a n̄ sit in sapien
tia hominū. sed in uirtute dei.
Sapientiā autē loquim' inter p̄fe
ctos. sapientiā uero n̄ hui' s̄cli. ne
q; p̄ncipū hui' s̄cli qui destruun
tur. sed loquim' dei sapientiam
in misterio. que abscondita ē quā
predestinauit ds ante s̄cla in glo
riam nr̄am. quā nemo p̄ncipum
hui' s̄cli cognouit. Si enī cognouis
sent. nunquā dn̄m gl̄ie crucifi
xissent.
Sed sicut scriptū est. qđ oculus F viii
non uidit. nec auris audiuit. nec

in cor hominis ascendit: que pre
parauit ds his qui diligunt illum.
c. ix Nobis autem reuelauit ds
per spm scm. Sps enim omnia scrutatur.
etiam profunda dei. Quis enim scit
hominum que sint hominis nisi
sps hominis qui in ipso est. Ita et
que dei sunt nemo cognouit:
nisi sps dei.
c. x Nos autem non spm huius mundi
accepimus. sed spm qui ex deo est:
ut sciamus que a deo donata sunt
nobis: que et loquimur non in doctis
humane sapientie uerbis. sed in
doctrina sps. spiritualibus spiritualia com
parantes. Animalis autem homo:
non percipit ea que sunt sps dei.
Stulticia est enim illi. et non potest in
telligere: quia spiritualiter examinatur.
Spiritualis autem iudicat omnia: et
ipse a nemine iudicatur. Quis enim
cognouit sensum dni. qui instru
at eum? Nos autem sensum xpi
habemus. C. iii.
c. xi Et ego frs non potui uobis loqui
quasi spiritalibus: sed quasi carna
libus. Tanquam paruulis in xpo:
lac uobis potum dedi. non escam. Non
dum enim poteratis: sed nec nunc qui
dem potestis. Adhuc enim estis car
nales. Cum enim sit inter uos zelus
et contentio. nonne carnales estis. et
secundum hominem ambulatis? Cum enim
quis dicat ego quidem sum pauli.
alius autem ego apollo. nonne ho
mines estis? Quid igitur est apollo.
quid uero paulus? Ministri eius cui
credidistis: et unicuique sicut dns
dedit. Ego plantaui. apollo riga
uit: sed ds incrementum dedit. Itaque
neque qui plantat est aliquid. neque qui
rigat: sed qui incrementum dat ds.
Qui plantat autem et qui rigat:
unum sunt. Unusquisque autem mercedem
propriam accipiet: secundum suum laborem.
Dei enim sumus adiutores: dei c. xii
agricultura estis. dei edificatio
estis. Secundum gratiam dei que data
est michi ut sapiens architectus
fundamenta posui. alius autem super
edificat. Unusquisque autem uideat:
quomodo superedificet. Fundamen
tum enim aliud nemo potest pone
re. preter id quod positum est: quod est
xpc ihs. Si quis autem superedificat
supra fundamentum hoc aurum.
argentum. lapides preciosos. ligna.
fenum. stipulam: uniuscuiusque opus
manifestum erit. Dies enim dni. de
clarabit: quia in igne reuelabitur.
et uniuscuiusque opus quale sit.
ignis probabit. Si cuius opus man
serit quod superedificauit: merce
dem accipiet. Si cuius opus ar
serit. detrimentum patietur: ipse
autem saluus erit. sic tamen quasi
per ignem.
Nescitis quia templum dei estis. c. xiii
et sps dei habitat in uobis? Si
quis autem templum dei uiolaue
rit: disperdet illum ds. Templum
enim dei sanctum est: quod estis uos.
Nemo se seducat. Si quis inter c. xiiii
uos uidetur sapiens esse in hoc
seculo: stultus fiat ut sit sapiens.
Sapientia enim huius mundi: stul
ticia est apud dm. Scriptum est enim.
Comprehendam sapientes in astu

tia eorum. Et iterum. Dominus novit co
gitationes sapientium: quoniam vane
sunt.
I.xv Itaque nemo glorietur in hominibus.
Omnia enim vestra sunt: sive paulus.
sive apollo. sive cephas. sive mun
dus. sive vita. sive mors. sive pre
sentia. sive futura. Omnia enim vestra
sunt: vos autem christi, christus autem dei.
I.xvi Sic nos existimet homo ¶ iiii.
ut ministros christi: et dispensato
res misteriorum dei.
Hic iam queritur inter dispensa
tores: ut fidelis quis inveniatur. Mi
chi autem pro minimo est ut a vobis
iudicer: aut ab humano die.
Sed neque meipsum iudico. Nichil
enim michi conscius sum: sed non
in hoc iustificatus sum. Qui au
tem iudicat me: dominus est. Itaque no
lite ante tempus iudicare quoad
usque veniat dominus: qui illuminabit
abscondita tenebrarum. et mani
festabit consilia cordium. Et tunc
laus erit unicuique a deo.
I.xvii Hec autem fratres transfiguravi
in me et apollo propter vos: ut
in nobis discatis. ne supra quam
scriptum est. unus adversus alterum
infletur pro alio. Quis enim te discer
nit? Quid autem habes quod non acce
pisti? Si autem accepisti. quid glo
riaris quasi non acceperis? Iam sa
turati estis. iam divites facti es
tis: sine nobis regnatis. Et utinam
regnetis: ut et nos vobiscum re
gnemus.
I.xviii Puto enim deus nos apostolos novis
simos ostendit. tanquam morti
destinatos: quia spectaculum facti
sumus mundo et angelis et homi
nibus. Nos stulti propter christum: vos au
tem prudentes in christo. Nos infirmi:
vos autem fortes. Vos nobiles: nos
autem ignobiles. Usque in hanc ho
ram et esurimus et sitimus. et nu
di sumus. et colaphis cedimur. et in
stabiles sumus: et laboramus operan
tes manibus nostris. Maledicimur et
benedicimus. Persecutionem pati
mur: et sustinemus. Blasphema
mur: et obsecramus. Tanquam pur
gamenta huius mundi facti su
mus omnium peripsima: usque ad
huc. Non ut confundam vos hec
scribo: sed ut filios meos carissi
mos moneo.
Nam si decem milia pedagogorum I.xix
habeatis in christo: sed non multos
patres. Nam in christo ihesu per evan
gelium ego vos genui. Rogo ergo
vos fratres: imitatores mei estote.
Ideo misi ad vos timotheum qui est
filius meus carissimus et fidelis in
domino: qui vos commonefaciat.
vias meas que sunt in christo ihesu:
sicut ubique in omni ecclesia doceo.
Tanquam non venturus I.xx
sim ad vos: sic inflati sunt qui
dam. Veniam autem cito ad vos si
dominus voluerit: et cognoscam non
sermonem eorum qui inflati sunt
sed virtutem. Non enim in sermone
est regnum dei: sed in virtute. Quid
vultis. in virga veniam ad vos.
an in caritate et spiritu mansuetu
dinis? ¶ v.
Omnino auditur inter vos I.xxi

fornicatio. et talis fornicatio qualis
nec inter gentes: ita ut uxorem
patris aliquis habeat. Et uos in-
flati estis. et non magis luctum habu-
istis: ut tollatur de medio uestrum
qui hoc opus fecit.
xxii Ego quidem absens corpore. pre-
sens autem spiritu: iam iudicaui ut
presens. eum qui sic operatus est.
in nomine domini nostri ihesu christi. con-
gregatis uobis et meo spiritu. cum uir-
tute domini ihesu. tradere huiusmodi
sathane in interitum carnis: ut
spiritus saluus sit in die domini nostri ihesu
christi.
xxiii Non bona gloriatio uestra. Nescitis
quia modicum fermentum totam
massam corrumpit. Expurga-
te uetus fermentum: ut sitis noua
conspersio. sicut estis azimi. Etenim
pascha nostrum: immolatus est christus.
Itaque epulemur: non in fermento
ueteri. neque in fermento malicie
et nequitie. sed in azimis since-
ritatis et ueritatis.
xxiiii Scripsi uobis in epistola: ne commis-
ceamini fornicariis. non utique for-
nicariis: huius mundi: aut aua-
ris. aut rapacibus. aut idolis serui-
entibus. Alioquin: debueratis de
hoc mundo exisse. Nunc autem
scripsi uobis non commisceri. Si
is qui frater nominatur est for-
nicator. aut auarus. aut idolis
seruiens. aut maledicus. aut
ebriosus. aut rapax: cum eiusmo-
di nec cibum sumere. Quid enim
michi de his qui foris sunt iudi-
care? Nonne de his qui intus sunt

uos iudicatis? Nam eos qui foris
sunt: deus iudicabit. Auferte ma-
lum ex uobis ipsis. c. vi.
Audet aliquis uestrum habens nego- xxv
cium aduersus alterum iudicari
apud iniquos et non apud sanctos? An nes-
citis quoniam sancti de mundo iudicabunt?
Et si in uobis iudicabitur mundus:
indigni estis qui de minimis iu-
dicetis? Nescitis quoniam angelos iudi-
cabimus? Quanto magis secularia?
Secularia igitur iudicia si habue-
ritis: contemptibiles ~~qui sunt~~ qui
sunt in ecclesia illos constituite
ad iudicandum. Ad uerecundiam
uestram dico. Sic non est inter uos
sapiens quisquam qui possit iudi-
care inter fratrem et fratrem suum? Sed
frater cum fratre iudicio contendit.
et hoc apud infideles.
Iam quidem omnino delictum est in xxvi
uobis: quod iudicia habetis inter uos.
Quare non magis iniuriam accipi-
tis? Quare non magis fraudem
patimini? Sed uos iniuriam faci-
tis et fraudatis: et hoc fratribus.
An nescitis quia iniqui regnum xxvii
dei non possidebunt? Nolite
errare. Neque fornicarii. neque
idolis seruientes. neque adulteri.
neque molles. neque masculorum
concubitores. neque fures. neque aua-
ri. neque ebriosi. neque maledici.
neque rapaces: regnum dei possi-
debunt. Et hec quidem fuistis:
sed abluti estis. sed sanctificati estis.
sed iustificati estis in nomine domini
nostri ihesu christi. et in spiritu dei nostri.
Omnia michi licent: sed non omnia xxviii

expediunt. Omnia michi licent:
sed ego sub nullius redigar pote
state. Esca ventri: et venter es
cis. Deus autem et hunc et has destru
et. Corpus autem non fornicatio
ni sed domino. et dominus corpori. Deus vero
et dominum suscitavit: et nos susci
tabit per virtutem suam.
xxix Nescitis quoniam corpora vestra men
bra christi sunt? Tollens ergo me
bra christi faciam membra meretri
cis? Absit. An nescitis quoniam qui ad
heret meretrici. unum corpus ef
ficitur? Erunt inquid duo in carne
una. Qui autem adheret domino:
unus spiritus est.
xxx Fugite fornicationem. Omne
enim peccatum quodcumque fecerit ho
mo: extra corpus est. Qui autem
fornicatur in corpus suum peccat. An
nescitis quoniam membra vestra tem
plum est spiritus sancti qui in vobis est quem
habetis a deo et non estis vestri?
Empti enim estis precio magno.
Glorificate et portate deum in
corpore vestro. C vii
xxxi De quibus autem scripsistis michi:
bonum est homini mulierem non
tangere. Propter fornicationem
autem unusquisque suam uxorem
habeat: et unaquaque suum virum
habeat. Uxori vir debitum reddat:
similiter autem et uxor viro. Muli
er sui corporis potestatem non ha
bet: sed vir. Similiter autem et
vir sui corporis potestatem non
habet: sed mulier. Nolite frau
dare invicem. nisi forte ex consen
su ad tempus ut vacetis orati
oni: et iterum revertimini in id
ipsum. ne temptet vos sathanas
propter incontinentiam vestram.
Hoc autem dico secundum indulgen xxxii
tiam: non secundum imperium. Volo autem
omnes homines esse sicut meipsum:
sed unusquisque proprium habet donum
ex deo. alius quidem sic. alius vero
sic. Dico autem non nup xxxiii
tis et viduis: bonum est illis si sic
maneant sicut et ego. Quod si non
se continent: nubant. Melius
est enim nubere quam uri.
Hiis autem qui matrimonio iun xxxiiii
cti sunt precipio. non ego sed dominus: uxo
rem a viro non discedere. Quod si dis
cesserit manere innuptam: aut
viro suo reconciliari. Et vir ux
orem ne dimittat. Nam ceteris
ego dico non dominus.
Si quis frater uxorem habet infi xxxv
delem. et hec consentit habita
re cum illo: non dimittat illam.
Et si qua mulier habet virum in
fidelem. et hic consentit habitare
cum illa: non dimittat virum. Sanc
tificatus est enim vir infidelis per mu
lierem fidelem: et sanctificata est mu
lier infidelis per virum fidelem. Alio
quin: filii vestri inmundi es
sent. Nunc autem sancti sunt. Quod si in
fidelis discedit: discedat. Non
est enim servituti subiectus frater
aut soror in eiusmodi. In pace
autem vocavit nos deus. Unde enim
scis mulier si virum salvum facies?
Aut unde scis vir si mulierem
salvam facies? Nisi unicuique si
cut divisit dominus. Unumquemque

sicut uocauit ds ita ambulet: et
sicut in omib; ecclijs doceo. Cir
cumcisus aliqs uocatus est: non
adducat preputiu. In preputio
aliqs uocatus est: n circucidatur.
Circucisio nichil est. et preputiu
nichil est: sed obseruatio man-
datorum dei.
xxxvi Vnusqsq; in qua uocatione uo
catus est: in ea pmaneat. Ser
uus uocatus es. non sit tibi cure:
sed si potes liber fieri. magis ute
re. Qui eni in dno uocatus est ser
uus: libertus est dni. Similiter
qui liber uocatus est: seruus est
xpi. Precio empti estis. Nolite fie
ri serui hominu. Vnusquisq;
in quo uocatus est frater: in hoc
maneat apd dm.
xxxvii De uirginib; aute preceptum
dni non habeo. consiliu aute do.
tanqua misericordiam consecutus
a dno: ut sim fidelis. Existimo
ergo hoc bonu esse pter instan
tem necessitate: qm bonu est
homini sic ee. Alligatus es uxo
ri: noli querere solutione. Solu
tus es ab uxore: noli querere uxo
rem. Si aute acceperis uxore non
peccasti. et si nupserit uirgo n
peccauit: tribulatione tamen
carnis habebunt huiusmodi. Ego
aute uobis parco. Hec itaq; dico
frs: tempus breue est. Reliquu
est ut et qui habent uxores tan
qua non habentes sint. et qui
flent tanqua non flentes. et q
gaudent tanqua n gauden
tes. et qui emunt tanqua n
possidentes. et qui utunt hoc mu
do tanqua n utant. Preterit eni
figura hui mundi. Volo eni sine
sollicitudine uos ee. Qui sine uxo
re est: sollicitus est que dni st
quom placeat deo. Qui aute
cu uxore est. sollicitus est que st
mundi. quom placeat uxori. et
diuisus est. Et mulier innupta
et uirgo cogitat que dni st. ut
sit sca et corpore et spu. Que au
te nupta est cogitat que sunt
mundi. quom placeat uiro.
Porro hoc ad utilitate uram di
co. n ut laqueu uob iniciam: sed
ad id qd honestu est. et qd facul
tate prebeat. sine impedimento
dno obsequendi.
Si quis aute turpe se uideri exi xxxviii
stimat sup uirgine sua qd sit
sup adulta. et ita oportet fieri:
qd uult faciat. Non peccat: si
nubat. Nam qui statuit in cor
de suo firmus. n habens necessi
tate. potestate aute habens sue
uoluntatis. et hoc iudicauit
in corde suo seruare uirgine
sua: benefacit. Igr et q matrimo
nio iungit uirgine sua: benefacit.
Et q n iungit: meli facit. Mulier
alligata e. qnto tepore uir eius uiuit.
Qd si dormierit uir ei libata e. Cui uult nu
bat: tantu in dno. Beatior au
te erit: si sic pmanserit scdm
meu consilium. Puto aute qd
et ego spm dei habeam. c. viii.
De his aute qui idolis sacrifi xxxix
cant scimus: qm oms scientia
habemus. Scientia inflat: ca

ritas uero edificat. Si q̄s autē
se existimat scire aliq̄d: nondū
cognouit quēadmodū oporte
at eum scire. Si q̄s autē diligit
dm̄ hic cognitus est ab eo. De
escis autē que idolis immolan
tur: scimus quia nichil est ido
lum in mundo: et q̄d nullus
ds nisi unus. Nam et si sunt
qui dicant dij. siue in celo siue
in terra. si quidē sunt dij mul
ti et dn̄i multi: nob tamen un᷒
ds pater ex quo om̄ia. et nos in
illo. et unus dn̄s ihs xp̄c. p quē
om̄ia. et nos p ipsū. Sed non in
om̄ib; est scientia. Quidā autē
conscientia usq; nunc idoli q̄si
idolothitū manducant: et
conscientia ipsorū cū sit infir
ma polluit᷑. Esca autē nos non
cōmendat deo. Neq; enī si n̄
manducauerimus deficiem᷒:
neq; si manducauerim᷒ abun
dabimus. Videte autē ne forte
hec licentia ur̄a offendiculū
fiat infirmis. Si enī q̄s uiderit
eū qui habet scientiā in ido
lio recumbentē. nonne scientia
ei᷒ cum sit ~~cum sit~~ infirma e
dificabit᷑ ad manducandū
idolathita. et pibit infirm᷒
in tua conscientia frater ꝓpter
quē xp̄c mortuus est: Sic au
tē peccantes in frs̄ et pcutien
tes conscientiā eorū infirmā:
in xp̄o peccatis. Quapropter si
esca scandalizat frēm meū
n̄ manducabo carnē in eter
nū. ne frēm meū scandalizē.

IX. Non sum liber: n̄ sum apls. No
ne xp̄m ihm dn̄m nr̄m uidi: No
ne opus meū uos estis in dn̄o: Et
si alijs n̄ sum apls: sed tamen uo
biscum. Nam signaculū aplat᷒
mei uos estis in dn̄o. Mea defen
sio apd eos qui me interrogant:
hec est. Nunq̄d n̄ habemus potesta
tē manducādi et bibēdi: nūq̄d n̄ habem᷒
potestatē sororē mulierē circūducēdi sic
et ceti apli: et frs̄ dn̄i et cephas. Aut solus
ego et barnabas non habemus
potestatē hoc opandi: Quis mi
litat suis stipendijs unquā: Q's
plantat uineā. et fructū ei᷒ non
edit: Quis pascit gregē. et de
lacte ei᷒ non manducat: Nun
q̄d scdm̄ hominē hec dico: An
et lex hec n̄ dicit: Scriptum
est enī in lege moysi. Non alli
gabis os bovi trituranti. Nun
quid de bob; cura est deo: An
ꝓpter nos utiq; dicit: Nam ꝓ
pter nos scripta sunt: qm̄ debet
in spe qui arat arare. et qui tri
turat in spe fructus pcipiendi.
Si nos uob sp̄ualia seminauim᷒.
magnū est si nos carnalia ur̄a
metamus: Si alij potestatis ur̄e
participes sunt. quare n̄ poti
us nos: Sed n̄ usi sumus hanc po
testate: sed om̄ia sustinem᷒ ne q̄d
offendiculū dem᷒ euangelio xp̄i.
Nescitis qm̄ qui in sacrario opan
tur que de sacrario st̄ edunt. et
qui altari seruiunt. cū altari
participant: Ita et dn̄s ordina
uit his qui euangelium annun
ciant: de euangelio uiuere. Ego

autē nullo horū usus sum. Non
scripsi autē hec: ut ita in me fi
ant. Bonū est enī michi magis
mori: quā ut gl'iam meā quis
euacuet. Nam si euangelizaue
ro: non est michi gl'ia. Necessitas
enī michi incumbit. Ve enī m
est: si ñ euangelizauero. Si enī
uolens hoc ago: mercedē habeo.
Si autē inuitus: dispensatio m
credita est. Que est ergo merces
mea: Ut euangeliū: predicās
sine sūptu ponā euangeliū: ut
ñ abutar potestate mea in euan
gelio.
xli Nam cū liber essem ex omnibus.
omib; omnium me seruū feci: ut
plures lucri facerē. Et factus sū
iudeis tanquā iudeus. ut iude
os lucrarer. His qui sub lege sūt
quasi sub lege essem. cū ipse ñ
essem sub lege: ut eos qui sub
lege erant lucrificarē. his qui
sine lege erant. tanquā sine le
ge essem. cū sine dei lege ñ essē.
sed in lege essem xp̄i: ut lucri
ficarē eos qui sine lege erant. Fa
ctus sum infirmis infirmus: ut
infirmos lucrificarē. Omnibus
om̄ia factus sum: ut om̄s face
rem saluos. Om̄ia autē facio ꝓp
ter euangelium: ut particeps
eius efficiar.
xlii Nescitis qđ hi qui in stadio cur
runt. omnes qdē currunt. sed
unus accipit brauiū. Sic cur
rite: ut comprehendatis. Omis
autē qui in agone contendit:
ab omib; se abstinet. Et illi q
dem ut corruptibilē coronā ac
cipiant: nos autē incorruptā.
xliii Ego autē sic curro: ñ quasi
in incertū. Sic pugno ñ quasi
aerē uerberans: sed castigo corp'
meū et in seruitutē redigo. ne
forte cū aliis predicauerim ipse
reprobus efficiar. C x.
xliiii Nolo enī uos ignorare fr̄s: qm̄
patres nr̄i om̄s sub nube fuerūt.
et om̄s mare transierunt. et om
nes in moise baptizati sūt in nu
be et in mari. Et om̄s eandem
escam sp̄ualem manducauerūt:
et om̄s eundem potū sp̄ualem
biberunt. Bibebant autē de
sp̄uali: consequenti eos petra.
Petra autē erat xp̄c. Sed non
in pluribus eorū beneplacitum
est deo. Nam p̄strati sūt in deser
xlv to. Hec autē in figura fa
cta sunt nr̄i: ut ñ simus concu
piscentes malorū sicut et illi
concupierunt. Neq; idolatre
efficiamini sicut quidā ex ip
sis: queadmodū scriptū est. Se
dit popl's manducare et bibe
re: et surrexerunt ludere. Ne
q; fornicem̄. sicut qdam ex ip
sis fornicati sunt: et ceciderunt
una die uiginti tria milia. Ne
q; temptemus xp̄m sicut quidā
eorū temptauerunt: et a serpen
tib; perierunt. Neq; murmura
ueritis sicut quidā eorū mur
murauerunt: et perierunt ab
exterminatore.
xlvi Hec autē omnia in figura cō
tingebant illis. Scripta sunt

autē ad correctionē nr̃am: in q̃s
fines sclo͡r deuenerunt. Itaq; q̃
se existimat stare: uideat ne ca
dat. Temptatio uos non apprehē
dat: nisi humana.
xlvii Fidelis autē ds est qui ñ patiet̃
uos temptari sup id qd potestis:
sed faciet cū temptatione etiam
puentū ut possitis sustinere.
Propter qd carissimi michi: fu
gite ab idolorū cultura.
xlviii Et prudentib; loquor: uos ipsi
iudicate qd dico. Calix benedicti
onis cui benedicim⁹. nonne cōmu
nicatio sanguinis xp̃i est: Et
panis quē frangimus. nonne par
ticipatio corporis dñi est: Qm̃
unus panis unum corp⁹ multi
sum⁹: omsq; de uno pane partici
pamur.
xlix Uidete isrl̃ scd̃m carnē. Nonne
qui edunt hostias participes st̃
altaris: Quid ergo dico: Qd ido
lis immolatū sit aliq̃d. aut qd
idolū sit aliq̃d: Sed quę immo
lant gentes: demoniis immo
lant et ñ deo. Nolo autē uos so
cios fieri demoniorū. Non pote
stis calicē dñi bibere: et calicē de
moniorū. Non potestis mensę
dñi participes ēē: et mensę de
moniorū. An emulam̃ dñm:
Numq̃d fortiores illi sum⁹: Om
nia michi licent: sed ñ omia ex
pediunt. Omia m̃ licent: sed ñ
omia edificant. Nemo qd suū
est querat: sed qd alterius.
l Omē qd in macello uenit man
ducate: nichil interrogantes pp
ter conscientiā. Dñi est terra: et
plenitudo eius.
li Si quis uocat uos infideliū ad
cenā et uultis ire. omē qd uob ap
ponit̃ manducate: nichil inter
rogantes pp̃ter conscientiā. Si q̃s
autē dixerit hoc immolaticiū est
idolis: nolite manducare pp̃ter illū
qui indicauit. et pp̃ter conscientiā.
Conscientiā autē dico ñ tuā: sed
alteri⁹. Ut q̃d enī libertas mea iudi
catur ab aliena conscientia: Si ego
cū grã participo. q̃d blasphemor
p eo qd ago grãs: Siue g͛ mandu
catis siue bibitis. uel aliud q̃d fa
citis: omia in gl̃iam dei facite.
lii Sine offensione estote iudeis et gē
tilib; et ecclię dei. sicut et ego per
omia omib; placeo: non querens
qd michi utile ē: sed qd multis ut
salui fiant. C xi.
liii Imitatores mei estote: sicut et ego
xp̃i. Laudo autē uos fr̃s qd p om
nia mei memores estis: et sicut
tradidi uob precepta mea tenetis.
liiii Uolo autē uos scire qd omis uiri
caput xp̃c est: caput autē mu
lieris uir. caput uero xp̃i ds.
lv Omis uir orans aut pphans ue
lato capite: deturpat caput su
um. Omis autē mulier orans
aut pphans ñ uelato capite: de
turpat caput suū. Unum est
et atq; si decaluet̃. Nam si non
uelatur mulier: tondeat̃. Si ũ
turpe ē mulieri tonderi aut
decaluari: uelet caput suum.
Vir quidē non debet uelare
caput: q̃a imago et gl̃ia est

dei. mulier autē gloria uiri est.
Non enī uir ex muliere est: sed
mulier ex uiro. Etenī non est
creatus uir ꝓpter mulierē: sed
mulier ꝓpter uirū. Ideo debet
mulier potestatē habere supra
caput: ꝓpter anglos. Verumta
men neq; uir sine muliere. neq;
mulier sine uiro: in dño. Nam
sicut mulier de uiro: ita et uir ꝑ
mulierē. Omīa autē ex deo. uos
ipsi iudicate. Decet mulierē non
uelatā orare dm̄: nec ipsa natā
docet uos. qđ uir qdem si comā
nutriat ignominia est illi. mu
lier uero si comā nutriat glā ē
illi. qm̄ capilli ꝓ uelamine ei da
ti sunt. Si qs autē uidet̄ conten
ciosus esse: nos talē consuetudinē
ñ habem᷒. neq; ecclia dei. Hoc au
tē precipio: non laudans qđ ñ
in melius sed in deteri᷒ conueni
lvi tis. Primū quidē conue
nientib; uob in ecclīā: audio scis
suras ēē et ex parte credo. Nam
oportet et hereses esse: ut et qui
ꝓbati st̄. manifesti fiant in uob.
Conuenientib; ergo uob in unū:
iam ñ est dñicam cenā mandu
care. Vnusqsq; enī suā cenam
presumit ad manducandum.
Et alius qdem esurit: alius au
tem ebrius est. Numqđ domos
ñ habetis ad manducandū et
bibendū. aut ecclīam dei contēp
nitis et confunditis eos q ñ ha
bent? Quid dicā uob? Laudo
uos? in hoc ñ laudo.
lvii Ego enī accepi a dño qđ et tra
didi uob: qm̄ dñs noster ihs in q
nocte tradebat̄. accepit panē. et
grās agens fregit et dixit. Acci
pite: et manducate. Hoc est cor
pus meū qđ ꝓ uobis tradet̄. Hoc
facite in meam cōmemorationē.
Similiter et calicē postquā cena
uit: dicens. Hic calix nouū testa
mentū est: in meo sanguine. Hoc
facite quotienscūq; bibetis: in
meā commemorationē. Quoti
enscūq; enī manducabitis panē
hunc et calicē bibetis: mortē dñi
annuntiabitis donec ueniat.
lviii Itaq; quicūq; manducauerit pa
nē ut biberit calicē dñi indigne:
reus erit corporis et sanguinis
dñi. Probet autē seipsum homo:
et sic de pane illo edat: et de cali
ce bibat. Qui enī manducat et
bibit indigne: iudiciū sibi mā
ducat et bibit. ñ diiudicans cor
pus dñi. Ideo inter uos multi in
firmi et imbecilles: et dormiūt
multi. Qđ si nosmetipsos diiudi
caremᷣ: ñ utiq; iudicaremᷣ. Dū
iudicamᷣ autē a dño corripimᷣ:
ut ñ cum hoc mundo dāpnemᷣ.
lix Itaq; frs mei cū conuenitis
ad manducandū. inuicē expe
ctate. Si qs esurit domi mandu
cet: ut non in iudiciū conueni
atis. Cetera autē cū uenero dis
ponam. c xii.
lx De spūalib; autē nolo uos igno
rare frs. Scitis qm̄ cum gentes es
setis: ad simulacra muta pro
ut ducebamini euntes. Ideo
notū uobis facio: qđ nemo in

spu dei loquens dicit anathema
ihu. Et nemo potest dicere dns
ihs: nisi in spu sco. Divisiones u
gratiarum sunt: idem autem sps. Et
divisiones ministrationum sunt: idem
autem sps. Et divisiones operationum
sunt: idem vero ds. qui operatur omnia
in omnibus. Unicuique autem datur
manifestatio sps: ad utilitatem.
Alii quidem per spm datur sermo sapi
entie: alii sermo scientie secundum
eundem spm. alteri fides in eo
dem spu. alii gratia sanitatum in
uno spu. alii operatio virtutum.
alii prophetia. alii discretio spuum.
alii genera linguarum. alii inter
pretatio sermonum. Hec autem om
nia operatur unus atque idem sps:
dividens singulis prout vult. Si
cut enim corpus unum est. et me
bra habet multa. omnia autem
membra corporis cum sint multa.
unum corpus sunt: ita et xpc. Et
enim in uno spu omnes nos in unum
corpus baptizati sumus. sive iu
dei. sive gentiles. sive servi. sive
liberi: et omnes uno spu potati su
mus. Nam et corpus non est u
num membrum. sed multa. Si di
xerit pes quoniam non sum manus.
non sum de corpore. non ideo non est
de corpore? Et si dixerit auris quia non sum
oculus. non sum de corpore. non ideo non sum de cor
pore? Si totum corpus oculus. ubi auditus? Si to
tum auditus ubi odoratus? Nunc autem posuit ds
membra unumquodque eorum in corpore sicut voluit. Quod
si essent omnia unum membrum. ubi
corpus? Nunc autem multa qui
dem membra: unum autem cor
pus. Non potest autem dicere oculus
manui. opera tua non indigeo. aut
iterum caput pedibus: non estis michi
necessarii. sed multo magis que
videntur membra corporis infirmio
ra esse. necessaria sunt. et que pu
tamus ignobiliora membra esse
corporis. his honorem abundanti
orem circumdamus. et que inho
nesta sunt nostra. abundantiorem
honestatem habent. Honesta autem
nostra nullius egent: sed ds tempera
vit corpus ei cui deerat abundantio
rem tribuendo honorem. ut non sit
scisma in corpore. sed in idipsum
pro invicem sollicita sint membra.
Et si quid patitur unum mem
brum compatiuntur omnia membra:
sive gloriatur unum membrum. con
gaudent omnia membra. Vos au
tem estis corpus xpi: et membra
de membro. Et quosdam quidem
posuit ds in ecclesia. Primum apostolos.
secundo prophetas. tercio doctores. de
inde virtutes: exin gratias curati
onum. opitulationes. gubernati
ones. genera linguarum. Num
quid omnes apostoli? numquid omnes pro
phete? numquid omnes doctores? numquid
omnes virtutes? numquid omnes gra
tiam habent curationum? numquid
omnes linguis loquuntur? numquid
omnes interpretantur?
Emulamini autem carismata xiii
meliora: et adhuc excellentiorem
viam vobis demonstro. Si linguis
hominum loquar et angelorum.
caritatem autem non habeam: fa
ctus sum velut es sonans aut

cymbalum tinniens. Et si habue
ro ꝓphiam. et nouerim misteria
omnia. et omnē scientiā. et ha
buero omnem fidem ita ut mon
tes transferam. caritatē autem
non habeam: nichil sum. Et
si distribuero in cibos paupū
omnes facultates meas. et si tra
didero corpus meū ita ut arde
am. caritatē autē non habue
ro: nichil michi prodest. Cari
tas patiens est: benigna est. Ca
ritas non ęmulatur: non agit ꝑ
perā. non inflatur. ñ est ambicio
sa. ñ querit quę sua sunt: non
irritatur ñ cogitat malū. ñ gau
det sup iniquitate. congaudet
autē ueritati. Oīa suffert.
oīa credit. ~~omnia credit~~. om
nia sustinet. oīa spat. Cari
tas nunquā excidit. Siue ꝓphe
cię euacuabuntur. siue linguę
cessabunt: siue scientia destru
etur. Ex parte eñ cognoscimus:
et ex parte ꝓphamus. Cum au
tē uenerit quod pfectū est: eua
cuabitur qđ ex parte est. Cum
essem paruulus. loquebar ut par
uulus. sapiebā ut paruulus. co
gitabā ut paruulus. Quando
autē factus sum uir: euacuaui
quę erant paruuli. Videmus
nunc ꝑ speculū in enigmate:
tunc autē facie ad faciem. Nunc
cognosco ex parte: tunc autem
cognoscā sicut et cognitus sum.
Nunc autē manent fides. spes.
caritas. tria hęc. Maior autē
horū est caritas.

Sectamini caritatē. ęmulamini — c. xiiii.
spūalia: magis autē ut ꝓphis.
Qui eñ loquitur lingua: ñ homi
nib; loquitur sed deo. Nemo eñ
audit: spū autē loquitur miste
ria. Nam qui ꝓphat: hominib'
loquitur ad edificationē et exhor
tationē. et consolationē. Qui
loquitur lingua semetipsū ędificat:
qui autē ꝓphat. eccłiam ędificat.
Volo autē oēs loqui linguis: ma
gis quā ꝓphare. Nam maior est
qui ꝓphat quā qui loquitur linguis:
nisi forte interpretatur. ut eccłia
edificationē accipiat. Nunc au
tē frs si uenero ad uos linguis lo
quens. qđ uob ꝓdero nisi uobis
loquar aut in reuelatione aut
in scientia. aut ꝓphia aut doctri
na: Tamen quę sine anima sī
uocē dantia. siue tibia. siue ci
thara. nisi distinctionē sonitu
um dederīt. quomodo sciet
id qđ canitur aut qđ cythari
zatur: Etenī si incertam uocē
det tuba. qs parabit se ad bellū:
Ita et uos ꝑ linguā nisi manife
stū sermonē dederitis. quomo
do sciet qđ dicitur: Eritis eñ in
aera loquentes. Tam multa ut
puta genera linguarū sunt
in hoc mundo: et nichil sine
uoce est. Si ergo nesciero uirtu
tē uocis: ero ei cui loquor bar
barus. Sic et uos. Qm̄ emulato
res estis spūum: ad ędificatio
nem eccłię querite ut abun
detis. Et ideo qui loquitur lingua:
oret ut interpretetur. Nam si

orem lingua. spiritus meus orat: mens
autem mea sine fructu est. Quid
ergo est? Orabo spiritu. orabo et
mente: psallam spiritu. psallam et
mente. Ceterum si benedixeris
spiritu: quis supplet locum idiote?
Quomodo dicet amen super tuam
benedictionem? quoniam quid dicas nes
cit. Nam tu quidem bene gratias
agis: sed alter non edificatur. Gratias
deo meo. quod omnium vestrum lin
gua loquor: sed in ecclesia volo
quinque verba sensu meo loqui ut
et alios instruam. quam decem milia
verborum in lingua. Fratres nolite
pueri effici sensibus. sed malicia
parvuli estote: sensibus autem
perfecti estote. In lege scriptum
est. quoniam in aliis linguis et labi
is aliis loquar populo huic: et
nec sic exaudient me dicit do
minus. Itaque lingue in signum
sunt non fidelibus sed infidelibus:
prophetie autem non infidelibus sed
fidelibus. Si ergo conveniat uni
versa ecclesia in unum. et omnes
linguis loquantur. intrent au
tem idiote aut infideles. non
ne dicent quod insanitis? Si au
tem omnes prophetent. intret autem
quis infidelis vel idiota. con
vincitur ab omnibus diiudicatur
ab omnibus. occulta cordis eius ma
nifesta fiunt: et ita cadens in
faciem adorabit deum. pronunci
ans quod vere deus in vobis sit. Quid
ergo est fratres? Cum conveni
tis: unusquisque vestrum psalmum
habet. doctrinam habet. apo
calipsin habet. linguam habet. inter
pretationem habet. Omnia ad edi
ficationem fiant. Sive lingua quis
loquitur: secundum duos aut ut mul
tum tres. et per partes. et unus in
terpretetur. Si autem non fuerit inter
pres taceat in ecclesia: sibi etiam
loquatur et deo.

Prophete duo aut tres dicant: lxiii.
et ceteri diiudicent. Quod si alii
revelatum fuerit sedenti: prior
taceat. Potestis enim omnes per sin
gulos prophetare: ut omnes discant
et omnes exhortentur. Et spiritus propha
rum: prophetis subiectus est. Non enim
est dissensionis deus sed pacis: si
cut in omnibus ecclesiis sanctorum doceo.

Mulieres in ecclesiis lxiiii.
taceant. Non enim permittitur eis
loqui: sed subditas esse sicut
lex dicit. Si quid autem volunt di
cere: domi viros suos interro
gent. Turpe est enim mulieri
in ecclesia loqui. An a vobis ver
bum dei processit. an in vos so
los pervenit? Si quis videtur propha
esse aut spiritualis: cognoscat que
scribo vobis. quia domini sunt man
data. Si quis autem ignorat: igno
rabitur. Itaque fratres emulamini pro
phetare: et loqui linguis nolite
prohibere. Omnia autem honeste
et secundum ordinem fiant in vobis.

Notum autem vobis facio fratres lxv.
evangelium quod predicavi vobis.
quod et accepistis. in quo et statis.
per quod et salvamini. qua ratione
predicaverim vobis si tenetis: ni
si frustra credidistis. Tradidi

enim uobis in primis quod et accepi: quoniam
xpc mortuus est pro peccatis no
stris secundum scripturas. et quia se
pultus est. et quia resurrexit ter
cia die secundum scripturas. et quia
uisus est cephe. et post hec un
decim. Deinde uisus est plusquam
quingentis fratribus simul: ex quibus
multi manent usque adhuc. quidam
autem dormierunt. Deinde uisus
est iacobo: deinde apostolis omnibus.
Nouissime autem omnium tamquam
abortiuo: uisus est et michi. Ego
enim sum minimus apostolorum qui
non sum dignus uocari apostolus:
quoniam persecutus sum ecclesiam dei.
Gratia autem dei sum id quod sum:
et gratia eius in me uacua non fuit.
et abundantius illis omnibus labo
raui. non ego autem. sed gratia dei me
cum. Siue enim ego siue illi sic pre
dicauimus: et sic credidistis. Si au
tem xpc predicatur quod resurrexit
a mortuis. quomodo quidam di
cunt in uobis quoniam resurrectio
mortuorum non est. Si autem re
surrectio mortuorum non est:
neque xpc resurrexit. Si autem
xpc non resurrexit: inanis est
predicatio nostra. inanis est fides
nostra. Inuenimur autem et falsi te
stes: quoniam testimonium diximus
aduersus deum quod suscitauerit
xpm quem non suscitauit. Nam
si mortui non resurgunt: neque
xpc resurrexit. Quod si xpc non
resurrexit: uana est fides ue
stra. Adhuc enim estis in pecca
tis uestris. Ergo et qui dormie
runt in xpo: perierunt. Si in
hac uita tantum in xpo sperantes
sumus: miserabiliores sumus
omnibus hominibus. Nunc autem
xpc resurrexit a mortuis pri
mitie dormientium: quoniam quidem
per hominem mors. et per hominem
resurrectio mortuorum. Et si
cut in adam omnes moriuntur:
ita et in xpo omnes uiuificabuntur.
Vnusquisque autem in suo ordine.
Primitie xpc. Deinde hi qui sunt
xpi qui in aduentu eius credide
runt: deinde finis cum tradi
derit regnum deo et patri cum
euacuauerit omnem principa
tum et potestatem et uirtutem. Opor
tet autem illum regnare: donec
ponat omnes inimicos sub pe
dibus eius. Nouissima autem inimi
ca destruetur mors. Omnia autem
subiecit sub pedibus eius. Cum autem
dicat omnia subiecta sunt ei: sine
dubio preter eum qui subiecit ei
omnia. Cum autem subiecta illi
fuerint omnia: tunc ipse filius
subiectus erit illi qui sibi sub
iecit omnia: ut sit deus omnia in
omnibus. Alioquin quid facient
qui baptizantur pro mortuis: si
omnino mortui non resurgunt.
ut quid baptizantur pro illis: ut quid
et nos periclitamur omni hora.
Cotidie morior per uestram gloriam
fratres: quam habeo in xpo ihu
domino nostro. Si secundum hominem ad
bestias pugnaui ephesi. quid
michi prodest si mortui non resur
gunt. Manducemus et bibamus.

cras enim moriamur. Nolite seduci.
Corrumpunt mores bonos col
loquia mala. Evigilate iusti:
et nolite peccare. Ignorantiam
enim dei quidam habent. Ad re
verentiam vobis loquor. Sed dicet
aliquis. Quomodo resurgunt mor
tui? quali autem corpore veni
unt? Insipiens tu quod seminas non
vivificatur: nisi prius moriatur. Et quod se
minas, non corpus quod futurum est seminas, sed
nudum granum ut puta tritici aut alicuius ceterorum.
Deus autem dat illi corpus sicut
vult: et unicuique seminum pro
prium corpus. Non omnis caro ea
dem caro: sed alia hominum.
alia pecorum. alia caro volucrum.
alia autem piscium. Et corpora
celestia. et corpora terrestria:
sed alia quidem celestium gloria. alia
terrestrium. Alia claritas solis.
alia claritas lune: alia clari
tas stellarum. Stella enim ab stel
la differt in claritate. Sic et
resurrectio mortuorum. Semina
tur in corruptione: surget in
incorruptionem. Seminatur in
ignobilitate: surget in gloriam.
Seminatur in infirmitate: sur
get in virtutem. Seminatur cor
pus animale: surget spiritale.
corpus. Si est corpus animale:
est et spiritale. Sicut scriptum est.
Factus est primus homo adam
in animam viventem: novissi
mus adam in spiritum vivifican
tem. Sed non prius quod spiritale
est sed quod animale est: dein
de quod spiritale est. Primus
homo est de terra terrenus: se
cundus homo de celo celestis.
Qualis terrenus tales et terreni:
et qualis celestis. tales et celestes.
Igitur sicut portavimus imagi
nem terreni: portemus et imagi
nem celestis. Hoc autem dico fratres:
quoniam caro et sanguis regnum dei
possidere non possunt: neque
corruptio incorruptelam possi
debit. Ecce misterium vobis dico.
Omnes quidem resurgemus: sed non
omnes immutabimur: in momen
to in ictu oculi. in novissima
tuba. Canet enim tuba. et mor
tui resurgent incorrupti: et
nos immutabimur. Oportet
enim corruptibile hoc induere
incorruptionem: et mortale hoc
induere immortalitatem. Cum
autem mortale hoc induerit im
mortalitatem: tunc fiet sermo
qui scriptus est. Absorta est
mors in victoria. Vbi est mors
victoria tua. ubi est mors sti
mulus tuus? Stimulus autem
mortis peccatum est: virtus vero
peccati lex. Deo autem gratias: qui
dedit nobis victoriam per dominum
nostrum ihesum christum. Itaque fratres mei
dilecti. stabiles estote. et immo
biles: abundantes in opere domini
semper. scientes quod labor vester
non est inanis in domino.
De collectis autem que fiunt xvi
in sanctos: sicut ordinavi ecclesiis
galathie ita et vos facite. Per
unam sabbati unusquisque vestrum
apud se reponat recondens quod

et bene placuerit: ut non cum ue-
nero tunc collecte fiant. Cum au
tem presens fuero: quos probaueri
tis per epistolas. hos mittam perferre gra
tiam uestram in ierusalem. Quod si dignum
fuerit ut ego eam: mecum ibunt.
Veniam autem ad uos cum mace
doniam pertransiero. Nam macedo
niam pertransibo. Apud uos autem
forsitan manebo. uel etiam hie-
mabo: ut uos me deducatis quo
cumque iero. Nolo enim uos modo
in transitu uidere. Spero enim me
aliquantum temporis manere
apud uos: si dominus permiserit. Per-
manebo autem ephesi usque ad
pentecosten. Ostium enim michi
apertum est magnum et euidens:
et aduersarii multi. Si autem
uenerit timotheus: uidete ut
sine timore sit apud uos. Opus
enim domini operatur: sicut et ego. Ne
quis ergo illum spernat. Deducite
autem illum in pace: ut ueniat
ad me. Expecto enim illum cum
fratribus;
lxvii De apollo autem fratre notum uobis
facio quia multum rogaui eum ut
ueniret ad uos cum fratribus: et
utique non fuit uoluntas eius ut
nunc ueniret. Veniet autem
cum ei uacuum fuerit.
lxviii Vigilate state in fide. uiriliter
agite et confortamini. Om
nia uestra in caritate fiant.
lxix Obsecro autem uos fratres. nostis
domum stephane et fortunati: quoniam
sunt primitie achaie. et in mi
nisterium sanctorum ordinauerunt
seipsos. ut et uos subditi sitis ei-
modi. et omni cooperanti et labo
ranti. Gaudeo autem in presen
tia stephane et fortunati et acha
ici: quoniam id quod uobis deerat. ipsi
suppleuerunt. Refecerunt enim et
meum spiritum et uestrum. Cognoscite
ergo qui eiusmodi sunt.
Salutant uos ecclesie asie. Sa lxx
lutant uos in domino multum aq
la et prisca cum domestica sua ec
clesia: apud quos et hospitor. Salu
tant uos fratres omnes. Salutate in
uicem in osculo sancto. Salutatio mea
manu pauli.
Si quis non amat dominum nostrum ihesum lxxi
christum: sit anathema marana
tha. Gratia domini nostri ihesu christi uo
biscum. Caritas mea cum omnibus
uobis amen. Explicit epistola
ad corinthios prima.

Incipiunt capitula in epistola
ad corinthios secunda.

De passionibus et consolationibus. i
De tribulatione et gemitum et pauli. et ii
ceterorum eius in asia. et quod nemo in se fidu
ciam habere debeat. sed in domino.
De mutua generatione in die domini. iii
De apostolo domini testante. quod aduentum suum iiii
corinthiis parcendo distulerit.
De differentia tristicie. et apostoli obiur v
gatione peccata remittentis.
De se quod sint saluatis odor uite in uitam. vi
pereuntibus ut odor mortis in mortem. et de
adulterantibus uerbum dei.
De epistolis commendaticiis. vii
De duobus testamentis utrique distantie. viii
et quod ubi est spiritus domini ibi sit et libertas.
De ambulantibus in astutia. et de adul ix

terantibus uerbū dei.
x De deo istius sc̄li sensum infideliū excecante
et de dn̄o ihu q̄d imago est dei.
xi De passionib; et tolerantia passionū et gl̄ia.
xii De dissolutione terreni corporis ac presentis
et edificatione ex deo que est sempit̄na ī cel̄.
xiii De peregrinatione sc̄or̄ a dn̄o quādiu sit
in corpore et presentia apd dm̄ cū excedit
de corpore. et de manifestatione omium
ante tribunal dm̄i ihu xp̄i.
xiiii De ap̄to suadente hominibus.
xv De his qui in facie et n̄ in corde gl̄ant̄.
xvi De abolitione ueterū et renouatione cre
ature. et reconciliatione n̄rā ad dn̄m
n̄rm ihm xp̄m.
xvii De passionib; et laborib; ap̄li. et rerū om
nium tēpamento.
xviii De separatione fideliū ab infidelibus.
et q̄d omnes sc̄i templū sint dei.
xix De integritate ap̄li.
xx De tribulatione pauli. et comitū eius
in macedonia et consolatione ex aduen
tu titi. et corinthiorū emendatione. et
tristicia sc̄dm dm̄. et tristicia sc̄li.
xxi De ministerio q̄d fit in sc̄os.
xxii De collectione corinthiorū et equalita
te p̄ ut q̄s habuit. et de ministerio q̄d
fit in sc̄os.
xxiii De armis spiritalibus. et carnalibus. et
ap̄li potestate. et de his qui seipsos com
mendare conantur.
xxiiii De ap̄to corinthios uirgini comparante
et timente ne quēadmodū serpens euā
seduxit fallerentur.
xxv De integritate ap̄li.
xxvi De pseudo ap̄lis et seductorib; ecc̄liarū.
et de ap̄to ex necessitate paululū glo
riante. passiones suas et labores et
p̄icula plurima recensente. et raptū
se usq; ad tertium celū in paradisū post an
nos. xiiii. enarrantem.
De integritate ap̄li et seueritate accepte xxvii
potestatis a dn̄o. eos qui penitenciā non
egerunt comminante.
De ap̄to corinthios consolante. xxviii
Expliciunt capitula.

Incipit argumentum.

Post actā penitenciam.
consolatoriā ep̄tam
scribit eis a troade
p̄ titum: et collaudās
eos hortatur ad meliora. contri
status quidē eos. sed emendatos
ostendens. Explicit argumentum.

Incipit ep̄ta secunda ad
corinthios.

PAULUS ap̄ls I.
ihu xp̄i per uo
luntatē dei. et
timotheus frater:
ecclie dei que
est corinthi.
cū sc̄is omib;
qui sunt in
uniuersa achaia. Gr̄a uob et
pax a deo patre n̄ro et dn̄o ihu
xp̄o. Benedictus d̄s et pater
dn̄i n̄ri ihu xp̄i. pater misericordia
rum. et d̄s totius consolatio
nis. qui consolatur nos in omi
tribulatione n̄rā: ut possim̄
et ipsi consolari eos qui in om
ni pressura s̄t. p̄ exhortacionē
qua exhortam̄ et ipsi a deo. q̄m
sicut abundant passiones xp̄i
in nob. ita ut p̄ xp̄m abundāt
consolatio n̄rā. Siue autē tri
bulamur pro ur̄a exhortacio